

Årsmelding for Musea i Nord-Østerdalen 1987

Museumssenteret på Ramsmoen, Tynset med kontor, mørkerom, verksted, utstillingslokale i fjøset, arkiv i møkkjelleren og gjenstandsmagasin på stabburet.

Museumssenteret på Tynset

Ny betegnelse. Denne gangen skriver vi *Årsmelding for Musea i Nord-Østerdalen Museumssenteret på Tynset*. Tidligere har vi omtalt dette som årsmelding for konservatoren for Musea i Nord-Østerdalen. Slik det var til å begynne med, var konservatoren aleine, men etterhvert har det utviklet seg til å bli flere engasjerte og innblandet. Det har blitt en virksomhet som inneholder ulike spesialiteter og som har ansvaret faglig for Museumsregionen Nord-Østerdalen, derfor omtaler vi det nå som Museumssenteret på Tynset, som skal være et service-senter for musea i Nord-Østerdalen og kulturvernvirksomhet generelt.

Denne årsmeldinga behandler bare det som har skjedd ved *Museumssenteret*, det vises også til årsmeldingene for de enkelte musea, for å få det samlede bilde.

Samrådsmøter

I 1987 er det bare holdt ett samrådsmøte, Ramsmoen 4.11.87. Av saker som ble drøftet på møtet kan nevnes: Virksomheten 1987, fordeling av fellesutgifter, budsjett, «Organisasjonsstrukturen for museene og distriktskonservator» utvalg nedsatt av Hedmark fylkeskommune med kultursjef Bo Berndtson som formann og Årbok for Nord-Østerdalen.

Arbeidsutvalget

har bestått av Trygve Nettet, Tynset, Aashild Westgaard, Vingelen og Terje Breen, Follidal. Arbeidsutvalget har hatt 3 møter, derav ett telefonmøte. Av saker som er drøftet kan nevnes følgende: Representant for Nord-Østerdalen i utvalget som skulle vurdere «Organisasjonsstrukturen for museene og distriktskonservator», budsjett 1987 og 1988, arbeidsoppgaver og bemanningssituasjonen 1987, uttalelse om Museumsvesenet i Norge, fordeling av fellesutgifter mellom musea i Nord-Østerdalen.

Museumsarbeidere

I løpet av 1987 har det vært engasjert mange personer til forskjellig aktivitet organisert av Museumssenteret på Ramsmoen. Takket være spesialbevilgning fra Hedmark fylke og bidrag fra de enkelte kommuner i Nord-Østerdalen har det vært mulig å ha kontorhjelp omtrent hele året. Vi har også mottatt noe midler fra Arbeidsformidlingen.

Eneste ansatte er imidlertid fremdeles konservator Per Hvamstad, Alvdal, ansatt 1976.

Følgende har vært engasjert:

Roger Evensen, Tynset, kontormedarbeider, hele 1987, deltid.

Rachel Haarseth, Tynset, fotomedarbeider, hele 1987, deltid.

Aud S. Høystad, Rendalen, bibliotek og arkiv, hele 1987, deltid.

Amund Spangen, Røros, registrerings- og innsamlingsarbeid, deltid.

Toril Ormhaug, Røros, registreringsarbeid.

Bjørn Bækkelund, Hamar, innsamlingsarbeid.

Vegard Lie, Våler i Solør, registreringsarbeid.

Til snekkerarbeid på Ramsmoen har vært engasjert:

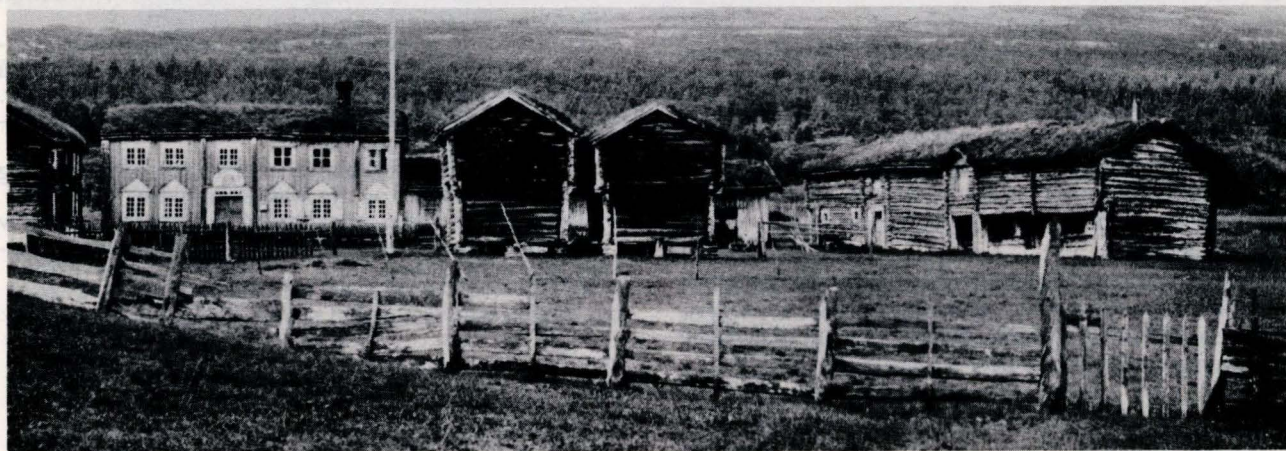
Knut Strømshoved, Tynset

Kjell Olav Strømshoved, Tynset

Ole Cato Strømshoved, Tynset

Bjarne Hyttemoen, Alvdal

Museumssenteret har ikke hatt sivil tjenestepliktig i 1987.

Gardsanlegget på Odden, Narjordet, Os, fredet. Nå en del av Os Museum. Stallen t.h. er borte, den prøver vi nå å erstatte.

Samlingene, tilvekst og befarung

Flere av musea har fått betydelig tilvekst i samlingene, alt vesentlig i form av gaver, se nærmere under det enkelte museum.

Tekniske konservatorer Gun B. og Truls M. Løken har vært på befarung til Os, Odden og Tynset, Tynset bygdemuseum.

Sammen med representant for Norsk Kulturråd har det vært befarung på Folldal Verk, Nyhus Garveri og Alvdal meieri med tanke på industriminnebevaring og samtidsdokumentasjon.

Registrering

Ved flere museer er det drevet omfattende registrering, mange museer har en del restanser, men ved noen er det de nyeste gavene som er registrert. Registrering er utført ved:

Tylldalen Bygdetun

Os Museum, Odden

Vingelen Kirke- og Skolemuseum

Vollan, Tynset kommune

Tynset Bygdemuseum

En del av de nye registreringene er lagt inn på data.

Innsamling og dokumentasjonsarbeid

Det er drevet omfattende arbeid innen flere områder med spesielt engasjert personale.

Aksjon muntlig tradisjon

For å få gjort noe med innsamling av muntlig tradisjon, ble det bedt om penger fra de enkelte kommuner, ca. kr 18.000,- ble bevilget. I løpet av høsten 1987 ble alle kommunene besøkt i forhold til bevilgningen, og svært mange personer ble intervjuet. Spørsmåla ble særlig knytt til oppvekst, barndom, arbeidsliv, utmarksnæring, seterdrift, bureising, gruve drift og handverk, i tillegg til mange andre mindre temaer som ble berørt.

Det er foretatt intervju med ca. 65 personer som har resultert i ca. 66 kassetter med opptak.

Materialet vil bli utskrevet, redigert og gjort tilgjengelig etterhvert som tida tillater det.

Privatarkivprosjekt

Med midler fra Norsk Kulturråd har vi satt i gang arbeidet med å registrere og sikre privatarkivalia. Arbeidet har startet opp med å lage oversikt over det materialet som allerede finns innsamlet ved musea.

Dette er et samarbeidsprosjekt med Trysil-Engerdal, og vil gå over flere år.

Fotoarbeid

Fotobevaringsarbeidet har fortsatt etter samme retningslinjer som tidligere.

Avfotograferingsarbeidet har også dette året vært nokså omfattende, men mindre enn forrige år.

Os	25
Tolga	243
Tynset	226
Alvdal	11
Folldal	86
Rendalen	132
Diverse	150
Sum	873

mot 1823 i 1986.

Når det gjelder Tolga er det avfotografert ca. 220 gamle nitratnegativer etter Kr. Langsjøvoll. Nitratfilmene oppløses gradvis, det er derfor nødvendig å sikre seg nye negativer. I «Diverse» bilda er regnet med ei samling bilder fra siste krig, fra Sollia - Alvdal-området.

I løpet av året er det også tatt mange nye bilder, under befaringer og ved spesielle dokumentasjonsoppgaver. Vi har nå ca. 25 000 nye opptak, det er en vekst på 1907 fra forrige år.

Lysbildearkivet har også vokst, og teller nå 10 437 lysbilder, en vekst på 794 siste år.

Det er voksende forespørsel etter bilder, både repro og lån/bruk av lysbilder og nye svart/hvitt bilder.

Det er nå satt i gang arbeid med å lage lysebilde-serier av gamle bilder med tanke på undervisning, en del lysbilder lånes også ut til skolene.

Seterstue Iselvdalen, Målselv, vernet. Når skal Nord-Østerdalen få sitt første vernede seteranlegg?

Utstilling - formidling

I løpet av året er det holdt flere utstillinger, delvis laget sjølve eller lånt inn materiale. Vi har bidratt mer eller mindre ved følgende utstillinger:

Folldal, Streitlien Uppigård

Sætersgårds Samlinger, Tolga i forbindelse med Nord-Østerdalsuka, og jarnvinna på Dølmo ble en utstilling av jarnvinna m.m. laget av Arne Espelund i Trondheim supplert med lokalt stoff.

Det ble også laget en fotoutstilling med gamle Tolgabilder. I Galleri Ramsmoen har det vært flere utstillinger, arrangert av Tynset Bygdemuseum i samarbeid med Musea i Nord-Østerdalen:

Ingrid Skjæraasen, Billedvev

Unni Lise Jonsmoen, Bygdedekor

Dessuten en liten utstilling før jul, med pynting av juletre og gammel juletrepynt.

Utstillingene trekker nokså mange folk, og er et fint tillegg til friluftssamlingene, som er utgjengelig store deler av året. Skolene er ivrige utstillingsbesøkere.

Publikasjoner

Årbok for Nord-Østerdalen kom ut like før jul, i et opplag på 1000, trykt i Røros-Trykk.

Følgende forfattere bidrog: Ola Jonsmoen, Amund Spangen, Kristian Aasbrenn, Reidun Nyberget Nordset, Rakel Nordseth, Odd Nytrøen, Roger de Robelin, Tore Myre, Jon T. Ryfetten, Helga Reidun Nasset, Arne Dag Østigaard og Per Hvamstad.

Unni Lise Jonsmoen og Magne Neby Holter bidrog med illustrasjoner.

Støtteannonser ble gitt av samtlige kulturstyrer i Nord-Østerdalen og to banker. Til tross for at vi sender ut ca. 30 henvendelser om støtteannonser er det vanskelig å få inn slike.

Undervisning - foredrag

I løpet av året er det holdt en rekke orienteringer om museums- og kulturvernarbeid, bl.a. innføringskurs for årets omvisere. Sammen med NKKM ble det holdt seminar for distriktskonservatorer i august, med deltakere fra hele

landet. Ellers kan nevnes Follidal Pensjonistforening, geografistudenter fra Trondheim.

Kulturminneregistrering

Museumssenteret har tatt på seg oppretting av registrering av faste kulturminner i Hedmark, før materialet skal legges inn på data. Arbeidet har så vidt startet.

Konservatoren har også i 1987 vært litt veileder for kulturminneregistreringsarbeidet.

Kulturvernsaker i kommunene

I følge instruksen skal konservatoren drive veiledningsarbeid innen kulturvern utafør musea. Slikt arbeid har det også i 1987 vært mye av, både overfor kommunene, samarbeid med kulturkontorer og teknisk etat, men like mye overfor private eiere av verneverdig bebyggelse.

Vi fungerer som kontaktledd til Riksantikvar og Universitetets Oldsaksamling, og som konsulent overfor Landbruksbank og Husbank når det gjelder restaureringslån på antikvarisk grunnlag.

Det er utarbeidet verneplan for den gamle bebyggelsen på Follidal Verk, og det arbeides med verneplan for Tolga - Gata - og Tynset sentrum.

Møter - utvalg - reiser

Per Hvamstad er fortsatt formann i NKKM, og har mye reisevirksomhet i den forbindelse. Museet mottar kompensasjon for dette.

Per Hvamstad har ellers deltatt på NKKM's årsmøte på Lillehammer i sept., budsjett/strategimøte hos Fylkeskultursjefen, Hamar. Formann i Arbeidsutvalget for Restaureringsavdelingen ved Hedmarks museet, som skal betjene alle museer i fylket. Han er medlem av utvalget som skulle vurdere «Organisasjonsstrukturen for museene og distriktskonservator».

En lang rekke museer og samlinger i Norge og Norden er også besøkt, bl.a. Målselv og Tromsø i forbindelse med 200-års jubileet i 1988.

Samlet antall reisedager for konservatoren i museets tjeneste anslås å være 35.

Rachel Haarset har deltatt i kurs i fotobevaring og -teknikk.

Bibliotek og arkiv

Biblioteket har hatt en tilvekst på 251, det meste av dette er bøker/hefter vi har fått i bytte for Årboka. Det meste av biblioteket er nå katalogisert og ordnet og derfor lettere tilgjengelig.

Det er journalført 250 utgående brev, mens det har kommet inn 496 sendinger.

Fra Follidal Verk, Follidal. Brakke fra ca. 1910.

Årsmelding 1987

Tynset Bygdemuseum

Tynset Museums- og Historielag

Styret har bestått av Trygve Nasset, leder, styremedlemmene er Vigdis F. Sagbakken, Ola N. Brydalseggen med vararep. Erling Birger Semmingsen valgt av årsmøtet, og Solveig Salbu valgt av kommunen, Solveig Siksjø, valgt av fylket med vararepresentantene Bjarne Grandum og Anne Karin Næss.

Styret har hatt 4 møter og drøftet 22 saker.

De viktigste sakene har vært: Budsjett 1987, 1988, bemanningssituasjonen, arbeidsoppgaver Ramsmoen og Museumsparken, utstillinger, samarbeid med Tynset lærerlag om Åen skole.

Dette er jo saker som har gått att i mange år, men noen av dem har altså fått en løsning i 1987.

Museet har fått mange gaver. I løpet av 1987 har det kommet inn ca. 100 nye gjenstander til museet, store deler av tilveksten er registrert. Giverne er K. og H. Nybø, Elbjørg Jensen, E. Engesrønning, N. Nordmoen, J. og O. Sandtrøen, M.N. Holter, Johanne, M.K. og N.B. Støholen.

I forbindelse med Unni Lise Jonsmoens utstilling Bygdedekor kjøpte Tynset Museums- og Historielag inn et maleri. Museet har etter hvert store plassproblemer for større gjenstander. En del gjenstander er kjøpt på loppemarked.

Arbeidet med utbygging av Museumsparken har kommet et godt skritt videre. I løpet av året har arbeidet med eldhuset fra Nystumoen gjort framgang. Tømmerbygget er oppe, og det er lagt på torv på taket. Dører, vinduer, innredning og oppfylling rundt huset gjenstår.

Kvernhuset fra Åen, som måtte flyttes pga. vegutvidelse, ble tatt ned og oppattsetting startet. Huset var i dårlig forfatning, en god del stokker måtte skiftes ut, dessuten manglet det fullstendig blindinger. Parkeringsplassen ved Fedraheimstua ble satt i stand i løpet av sommeren og asfaltert av Tynset kommune.

Hugging og opprydding har det også vært gjort i Museumsparken i år. Særlig har vi tatt ut en god del på nedsida av restaurantbygningen, slik at det skulle bli bedre utsikt mot bygda. Da dette var gjort, og vi nesten hadde ryddet oppatt, kom høstens storstorm og tok om lag 15 trær og rotet fælt til.

På Ramsmoen er det bare gjort mindre arbeider. Skjælet er isolert og panelt, ny port, kopi av den gamle, er satt inn, dessuten måtte golvet i løa legges om pga. dårlig grunnarbeid. Nå er imidlertid første etasjen i fjøset ferdig, men det gjenstår arbeid med overbygg og tak.

Innredning av WC i den gamle kjøkkeninngangen, for besøkende i fjøset, har begynt. Både Ramsmoen og Museumsparken har vært brukt til arrangement av andre.

Arrangement

Museumsparken var oppe for omvisning i juli. Museumsmesse med prost Nils Kåre Erlimo og Liv i stuom. Sammen med Musea i Nord-Østerdalen har det vært arrangert flere

utstillinger på Ramsmoen: Tepper av Ingrid Skjæraasen, Bygdedekor av Unni Lise Jonsmoen og juletrepynt. I forbindelse med siste utstillingen var skoleklasser engasjert i juletrepynting, og det ble gjort en liten innsamlingsaksjon av gammel juletrepynt.

Besøket i Museumsparken har vært dårlig, ca. 500 besøkende, derimot var mange innom utstillingene på Ramsmoen, ca. 1200 er registrert, altså tilsammen 1700 besøkende.

Riksgalleriet og Nord-Østerdal Kunstlag har også brukt Galleri Ramsmoen.

I forbindelse med utstillingene har det vært holdt åpningsarrangementer, ellers har laget hatt 3 møter, bl.a. med skoleelever, med utdrag fra «En Fjeldbygd», leikarring, og med Randi Nygaard Lium, med foredrag om billedvev.

Museumssenteret på Ramsmoen (Musea i Nord-Østerdalen) har i løpet av 1987 utført mye arbeid i Tynset. Arbeidet med innsamling av gamle bilder fortsetter, 226 er avfotografert i 1987, dessuten er det satt i gang arbeid med å ordne samlingene av gamle papirer som museet har, innsamling av muntlig tradisjon har startet opp, og senteret har organisert registrering av gjenstander for museet.

Museumsarbeidere har i 1987 vært: Kjersti Rusten og Bente Sund omvisere i Museumsparken. Vegard Lie registrering. Kjell Olav, Ole Cato og Knut Strømshoved bygningsarbeid i Museumsparken og på Ramsmoen.

Tynset Museums- og Historielag har i 1987 hatt 79 medlemmer, mot 78 medlemmer forrige år.

Årsmelding for Alvdal Museum 1987

På grunn av at Alvdal kommune i de senere år har overtatt flere eldre hus og restaurerer disse som kulturminner sammen med Husantunet, er navnet endret til Alvdal Museum.

Under styret for Alvdal Museum ligger da ansvaret for ivaretagelse av Husantunet, Nyhus Garveri, Barkald Skole og Aursjøbekkverna.

Styret har bestått av: Ingeborg Holmen (valgt av fylket), Sigmund Tronsli og Per Arnfinn Bergebakken. Vararepresentanter Helge Ness (fra fylket), Asmund Westgård og Tore Øwre.

Det er fortsatt en del vedlikeholdsarbeider både på anlegg og gjenstander. Erik Olsen Gjelten som i flere år har drevet med vedlikeholdsarbeider for styret i Husantunet, var sommeren 1987 sjukmeldt, og vi måtte derfor finne andre til dette. Helge Einar Rasmussen og Erling Steigen tok på seg arbeidet med å skifte ringved, kolver m.m. på trøskelåven og Nyløa. Asmund Westgård har reparert gjerdet og «pusset» rundt husa. Ved Barkald skole har Jacob Grøtting ryddet og satt opp nytt gjerde rundt skoleplassen. På Nyhus garveri skal bølgeblikktalet skiftes ut med spon som vi har fått hos Inge Trøeng og Asbjørn Bukkplass. Denne er nå lagret i garveriet. Håkon Ligård og Arne Havn har reparert en del gjenstander på Husantunet.

Vi har også dette året foretatt en fullstendig «vareopptelling». Resultatet av denne som ble holdt den 18. juni 1987, stemmer med den vi holdt 18. juni 1985. Vi har som grunnlag brukt registreringen fra 1970 tillagt gaver/kjøp som etter den tid er ført i boka.

For å gjøre en del gjenstander, knapper, luer m.m. mere tilgjengelig har vi i år kjøpt et utstillingsmonter. Denne er i vinter plassert på kommunehuset og vi håper at besøkende tar seg tid til å se på gjenstandene som er plassert der.

Vårens første besøk (20/6) på Husantunet var deltakere ved åpningen av «Rondevengen». De fikk her servering, musikk og sang og en orientering om Alvdal kommune.

Den 25. juni hadde kommunestyret sitt møte i sommerstua. De fikk da etter møtet en orientering om gardens «tilblivelse og tilstand». Likeså en påminning om behovet for et redskapshus/toalett og parkeringsplass.

Husantunet har vært åpent for omvisning fra 28. juni til 16. august, med Inger Marie Nyeggen som museumsarbeider. I tillegg til omvisning for besøkende har hun ryddet i uthusene og på gardsplassen, fjernet gras og torv som gror opp langs veggene og enkelte dager servert nystekte vafler og kaffe til bygdefolk som kom innom. Med litt matlukt og blomster i vinduene blir sommerstua ekstra koselig.

Besøkende som har vært innom i sommerstua og skrevet navnet sitt i gjesteboka er i ordinær åpningstid 427 stk. Her-til kommer 2 busslaster som bestilte omvisning senere på høsten. Vi har også i år (2. sept.) hatt besøk av en klasse fra Geografisk Institutt i Trondheim. Disse elevene er særlig interessert i eldre tiders jordbruk og ressursbruk, byggeskikk og husenes funksjon. Så i alt omviste er 522 stk. Vi hadde

også forespørsel om omvisning av et busselskap den 29/11, men den dagen var det 20 kuldegrader, så formannen tok i stedet selskapet (40 stk) med på et lysbildekåseri over kulturvern-anlegga i Alvdal (Taverna).

Vi har fått en god del eldre gardsredskap og har tilbud på mere, men har ikke plass til annet enn småredskap før enn det blir bygd et redskapshus/utstillingslokale. Kommuneingeniøren har tegnet forslag til et kombinert redskapshus og toalett ved innkjørselen til Husantunet.

Norsk Kulturråd har bevilget kr 40.000,- til restaurering av Nyhus Garveri. Søknaden om støtte til Barkald skole ble ikke imøtekommet.

Det ble kjøpt inn materialer for reparasjon av taket på sommerstua, satt igang arbeid med en brosjyre, kjøpt inn diverse småredskap til kjøkkentjenesten og tjære til utvendig behandling av husa.

Det er i 1987 innført ny nemndstruktur i Alvdal kommune, og det blir da hovedutvalg for kultur og fritid som skal være styringsorgan for museumsanleggene. Vi som har fungert som styre fra våren 1984 takker for oss, og for all velvilje og interesse fra bygdefolket og andre som har støttet oss med gaver og ideer m.m.

Dette året har vi fått: Ard, måssåharke, stokksager, fløterhake, halvtønne, spisslede, sluffe m/fell, hesteslede, åkerull, rive, kultivator, skrinnplog, lunnedrag, 2 harver, sleprive, 2 brannhaker, åklær, skjorte, kyse, tavle, sigd, ulveskinnsjels og skjerf, høvler, sager og diverse anna snekkerredskap.

Årsmelding for Bull-museet 1987

Det har i 1987 vært holdt 3 styremøter. Lederen har vært på 1 samrådsmøte for Musea i Nord-Østerdalen.

Til musikkstevnet fikk vi i stand doen på museet. Dette var et kjærkomment tilskudd, og fin ble den også.

Det var «Liv i stuene» på museet den 19. juli. Bondekvinnelagene i Ytre og Øvre sto som arrangør sammen med Knut prest. Gudstjenesten med liturgien fra ca. 1920 var midt i blinken. Senere var det åpent hus på museet med mange fine aktiviteter, kaffe og gode kaker, surost og rømme. Sist med ikke minst, det var fint vær og mye folk. Ca. 700 overvar arrangementet.

Besøkstallet i år har økt i forhold til 1986. I 1987 var tallene 634 voksne, 67 barn og 54 familiebilletter ved ordinære besøk. Dette utgjør tilsammen ca. 870 besøkende. I tillegg kommer ca. 700 på Liv i stuene, slik at det totale tallet blir ca. 1.570.

Museet har mottatt arv etter Otilie Eggen i form av alt hennes løsøre. Dette er ennå ikke ferdig registrert, så vi kan ikke si hvor mange gjenstander som er innkommet i år.

Omvisere var Ingunn Løvold og Elisabet Mæle. Disse gjorde en god jobb. De kokte bl.a. kaffe og stekte vafler, noe mange turister satte stor pris på.

Det har i år også vært besøk av flere skoleklasser, og dette synes styret er gledelig. Da 3. klasse fra Berger og Fagertun var på museet, fikk de se både ysting, kjerning og separe-ring. For mange var nok dette det første møte med disse tingene.

Styret vil få takke alle som har gitt gaver eller støttet museet på andre måter.

Årsmelding 1987 for Vingelen Kirke og Skolemuseum

Styret dette året har bestått av:

Nils Røe, Aashild Westgaard, Anbjørg Heitmann, Amund Røe, Halvor I. Jordet og Per Rønning med sistnevnte som formann. Amund Røe er gjenvalgt som kommunens representant i styret.

Det er holdt 3 styremøter, herav ett sammen med 4H, Bondekvinnelaget og Bondelaget. Styret har deltatt i samrådningsmøte på Tynset.

Johanna Nordmo har vært omviser også denne sesongen. Museet var åpent to dager i uka i juli og siste uka i juni i samband med Nord-Østerdalsuka. Besøkstallet dette året har vært ca. 650.

Aashild og Anbjørg ordnet med en utstilling av gamle kafeserviser. En utstilling utendørs viste plogens utvikling. Bondelaget og museet sto for denne. Ellers deltok museet ved forskjellige tilstelninger i forbindelse med Nord-Østerdalsuka.

Løeksjonen er avsluttet, og når status er oppgjort viser resultatet 43 løer og 9 buer berget fra forfall. 28 av løene har museet vært med på å restaurere, 15 var istandsatt av eierne tidligere. De fleste buene har eieren selv restaurert. Det var en imponerende oppslutning i bygda om denne redningsaksjonen, og vi vil få takke hjerteligst alle som var delaktig. Vi

har dette året fått kr 10.000,- av Tolga - Vingelen Grunneierforening til formålet.

Vingelen Videoklubb har gjort flere opptak hos eldre folk i bygda også dette året, uten at en i skrivende stund har oversikt over omfanget.

Musea i Nord-Østerdalen har fartet en del i bygda med sin innsamling av muntlig tradisjon.

Ragnhild og Oddmund arbeider fortsatt like trutt med innsamling og avfotografering av gamle og nyere bilder.

Himmelen til prekestolen er nå på plass i Museet, den har vært på Hedmarksmuseet for konservering og restaurering.

Årsmelding Tyllidalen Bygdetun 1987

Styret har hatt følgende sammensetning siste år:

Kjell Godtland, leder

Lars Rønningen, nestleder

Marit Eggen, kasserer

Inger Marie Negård, styremedlem

Eli Petra Lund, sekretær

Personlig vararepr. for Kjell Godtland: Olav H. Røe

Personlig vararepr. for Marit Eggen: Ragnhild Øverby

Vararepr. til styret: Hjalmar Lund, Kjellaug Reiten, Per Solvang

Bygdetunets Venner har 57 medlemmer, hvorav 3 livsvarige. Siste år har vært holdt 4 styremøter, hvorav 2 sammen med olsok-komiteen, og behandlet 26 saker. Ingen fra styret deltok på samrådningsmøte sist høst, da det kolliderte med flere andre arrangementer. Det ble holdt dugnad ved Tronshall sist vår, med oppussing ute og inne. Gammeldassen ble en sagablott, gerikter ble påsatt rundt vinduene, og området fikk straks en annen karakter. Men det gjenstår fremdelses en del ting som bør bli prioritert til sommeren. I bygdetunet ble det vasket og flidd ute til olsok.

Det ble i år forsøkt å nedsette komiteer m/ledere til å ta seg av de forskjellige tiltak så som olsokspelet, restauranten, teknisk komite, Tronshall og tidebønn. Dette fungerte fint og lettet styret mye i arbeidet.

Olsokspelet ble også i år en suksess, tross dårlig vær - regn og kaldt. På 3 forestillinger var det ca. 650 besøkende med stort og smått. Vi kan ikke regne med noe særlig overskudd fra arrangementet da det er kostet en del på nye kostymer i år.

Katolsk tidebønn var det i kirka lørdalskvelden og olsokkvelden, og mer tradisjonell høymesse søndag.

I Tronshall var det stor utstilling av forskjellige kunsthåndverkere: Torleiv Øverby og Edvin Eggen med trearbeider, Kristin Skrivervik og Kjell Midthun med tegninger, Vevstua med vevnader og Jane Høylund med keramikk. Det var salg fra utstillingen som ga overskudd til Bygdetunet på ca. kr 1.700,-. Besøktallet var ca. 500. Utstillingen var oppe i juli måned, og Tronbua solgte kaffe og vafler under åpnings-tiden.

Marit Hogstad har vært ansatt ved Bygdetunet i sommer. Hun har drevet et omfattende registreringsarbeid, foruten vært omviser i Tronshall.

I forbindelse med 100 årsjubileet til Lunstøengbutikken ble butikkutstillingen i sin helhet utlånt. Som takk fikk vi en gammel vekt og noen gamle lampeglass.

Forespørsel fra videofirmaet AVINOR i Trondheim om opptak av olsokspelet. Vi stiller oss positivt til dette så lenge vi har kontrollen over bruken og distribusjon, og det ikke medfører ekstra omkostninger for vår del.

Styret har vedtatt å gi kr 2.000,- til Musea i Nord-Østerdal for bruk til å samle muntlige tradisjoner. Bjørn Bækkelund er engasjert til dette arbeidet.

Tylldalen Bygdetun deltar med utstilling av bilder og kostymer fra olsokspelet i forbindelse med kulturhusfestivalen. Bondekvinnelaget og vevstua deltar også på samme utstilling som skal være 4. - 7. april.

Vi takker alle som velvillig hjelper oss, til komitéjobber, aktører, dugnader.

Årsmelding for Os Museum 1987.

Styret har bestått av Kåre Bakosgjelten, leder, Tore J. Østvang, Asbjørn Ryen, Svanhild Bakken og Elly Rønningen.

Os Museum er enda ikke med på tilskuddsordningen, men søknad for 1988 er sendt. Fylket har imidlertid gitt spesialbevilgning, registrering av samlingene på Odden er igang. I Skolemuseet på Narbuvoll er alle gjenstander registrert. Styret har utført dugnad på Odden. I forbindelse med senking av elva, er det anlagt ny veg fram til Odden-tunet, det ble tatt i bruk under åpningen av Rondevegen, da Odden-tunet ble besøkt.

Arbeidet med kvernhuset i Rødalen har også gått videre, bl.a. er det nå lagt opp ny bru over Røbekken. Den gamle vegen til Røros gikk der.

Årsmelding for Folldal Bygdetun 1987

Styret har vore: Kristine Prestmoen Tallerås, leiar, Terje Breen, Oddveig Trondsgård, Fred Arnulf Streitlien, Øyvind Bakken Berg. Styret har hatt 4 styremøte og handsama 18 saker, dessutan har det vore synfaring på hyttefelt ved Streitlien og mønsåsskål for det nye uthuset.

Styret har gjort dugnad i Streitlien Uppigard og utstillingsrommet i Helsesenteret.

Leiaren har representert Folldal Bygdetun på møte om verneplan for Folldal Verk, årsmøte og høstmøte i Musea i Hedmark, museumsmøte i Funäsdalen, Sverige, samrådsmøte for Musea i Nord-Østerdalen og budsjettmøte hos fylkeskultursjefen.

Utstillinga i påska 1987 omfatta skinnarbeid. Det kom inn mange ting, over 120 gjenstander var utstilt. Opningsforedrag vart halde av Ragnhild Huse, Lillehammer.

Før utstillinga vart det registrert en del av dei siste gåvene til bygdetunet.

Det har vore fotoutstilling i Ryengskolen og avfotografingsdag i samband med utgjeving av Folldalsbilder II.

I Streitlien Uppigard har det vore fleire arrangement: Opning av Rondevegen, Jonsok og Liv i stugun.

Streitlien Uppigard har vore oppe for omvising 3 dager i veka frå 22/6 til 9/8, omvisaren i Streitlien, Per Gunnar Plas-sen hadde óg omvising i Gruvemuseet.

Arbeidet med uthus i Streitlien Uppigard har no komme langt vidare, låa frå Nilsgardssetra vart fløtt høsten 1987.

Det er lagt fram Verneplan for gamle Folldal Verk, og kommunen arbeider nå vidare med planane om ei stifting.

Historielaget Fredriks Gave har gjort eit stort arbeid med kverna i Kvita - Borkhuskvenna. Arbeidet med å restaurere ho er igang etter synfaringar fra 1976, Helge Rasmussen, Alvdal gjør tømrerarbeidet, medan Jon T. Ryfetten er pådrivar i arbeidet.

Bygdetunet har siste året fått mange fine gåver.

Omlag 1200 har vore innom arrangementa til bygdetunet i 1987.

Årsmelding for Sætersgårds Samlinger 1987.

Styret har bestått av Liv Trøan, leder, seinere tok Svein Middal over, ellers Sigrid Vingelsgaard, Petter Nytrøen og Engbret Dølgård. Museumslærer har vært Kari Aas-Eng som også har deltatt på styremøter.

Styret har utført omfattende dugnad på Dølmo, med hjelp fra pensjonister og andre frivillige. Dølmo Bygdetun var åpent under Nord-Østerdalsuka, der det store trekkplasteret var blestring av jarn under ledelse av Arne Espelund og Ivar Berre. Tolga historielag og lærere/elever fra Tolga skole gjorde en stor innsats for å bygge en jarnblesterovn etter anvisning fra Arne Espelund. Under blestringa var det litt dårlig vær, men interessen var stor. Forsøket var nesten vellykket, men avbrutt litt for tidlig, mens det var jern i blesterovnen. En arbeider nå med opplegg slik at blesterovnen kan brukes hvert år.

I samlingene i Tolga skole har det vært omvisning og utstilling av barneleker, barneklær og barnebilder, sammen med bilder fra Gamle Tolga.

Årboka 1989

Det er vanskelig å si hva Årbok for Nord-Østerdalen 1989 skal inneholde, men vi vil gjerne signalisere litt.

1989 er et år da mange begivenheter kan markeres.

I forrige årbok antydte vi at utvandringa til Målselv/Bardu skulle være tema i 1989, det skal det ikke. Det var først i 1791 at de første nord-østerdøler drog nordover. Nicolai Hersleb Ramm som var nordover og kartla Målselv-Bardu, kom tilbake i 1789, men de første drog ikke før i 1791 til Bardu. 1991 skal Bardu feire sitt 200 årsjubileum. Det gir oss noen ekstra år til å planlegge en slik viktig begivenhet på.

Men 1789 er likevel et interessant år for Nord-Østerdalen. Den franske revolusjonen fikk vel bare indirekte følger, mens andre begivenheter satte mer konkrete spor etter seg. Det gjelder ikke minst den store flommen som herjet Indre Østlandet, Stor-Ofsen. Den herjet også hardt i Nord-Østerdalen, store områder ble satt under vatn, mange gardar ble seinere flyttet. Stor-Ofsen var også direkte grunnen til at Kvikne Kobberverk stoppet, ei av hovedgruvene ble fylt med vatn.

Flommen gir oss stikkord til et annet hovedtema, Glåma. Elva har betydd svært mye til alle tider, den har vært ei livsnerve. Derfor vil vi se litt mer på den betydning Glåma har hatt. Temaet er ikke minst aktuelt i forbindelse med kulturlandskap og innsats for å ta vare på Glåma som ei livsnerve.

1989 inneholder også et viktig skolejubileum. I 1739 ble almueskolen innført. Det er sjølsagt en begivenhet som har fått enorm betydning.

Tilslutt har vi et 150-årsjubileum. Fotokunsten ble oppfunnet i 1849 i Paris. Det tok ikke lang tid før teknikken spredde seg til Norge og Østerdalen. Det eldste bildet vi har avfotografert er et gardsbilde fra Hagen i Ytre Rendalen fra 1862.

Endelig må det nevnes at Noregs Ungdomslag har stemne på Tynset til sommeren, i den sammenheng vil det være naturlig å trekke fram stoff om det som er nevnt eller om andre ting.

I tillegg til at Årboka vil bli brukt til å markere disse jubileer, vil vi også i løpet av året lage utstillinger om samme tema, utstillinger som vi ønsker å vise over hele Nord-Østerdalen.